

BESLUT

2017-06-26

Dnr: 16/03269 och
3317

SAKEN

Aktuellt, SVT2, 2016-11-24 och *Veckans brott*, SVT1, 2016-11-29, inslag om en misshandelsmisstänkt riksdagsledamot; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslagen frias. Granskningsnämnden anser att de inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGEN

De båda inslagen handlade om en misshandelsmisstänkt riksdagsledamot, NN.

I *Aktuellt* den 24 november 2016 visades först ett inslag om händelsen som föranlett misstankarna mot riksdagsledamoten. Sedan intervjuades en politisk kommentator i studion. Följande sades.

(Programledare) – Ja [namn på kommentator], hur allvarligt är det här för Sverigedemokraterna? (Kommentator) – Ja, mätt med de vanligaste måttstockarna är det naturligtvis mycket allvarligt att en riksdagsledamot hamnade i slagsmål på natten, i berusat tillstånd. Och nu verkar ju Jimmie Åkesson ta det här på allvar också. Och det är ju extra känsligt när han sitter i justitieutskottet, som är... som behandlar frågor om brott och straff. Och det är en... profilfrågor, för Sverigedemokraterna. (Programledare) – Det har ju stormat kring [NN] förut, till exempel den så kallade järnrörsskandalen. Ändå finns han ju kvar i partiets centrum. Hur viktig är han för partiet? (Kommentator) – Han är viktig och han tillhör den innersta kärnan och han är länken in till sajten Avpixlat, där många sverigedemokratiska väljare håller till. Han anses duktig, och det är inte någon som partiledningen vill bli ovän med. Och han tangerar, balanserar, på gränsen till den så kallade nolltoleransen, när han hetsar mot muslimer på olika sociala medier. Och partiledningen har låtit honom hållas, så antagligen tycker de att det är en tillgång.

I inslaget i *Veckans brott* den 29 november 2016 intervjuades en kriminologiprofessor om brottsmisstankarna mot riksdagsledamoten. Inledningsvis visades en övervakningsfilm som programledaren kommenterade. Sedan sades bland annat följande.

(Programledare) – Vad säger du om det där? (Kriminologiprofessor) – Ja, det där är nu föremål för utredning. För en gångs skull är det ju så, så att det finns både vittnen och en övervakningsfilm. Den här som han klappar till i kön där han lär ha sagt något allmänt ironiskt om Järnrörsmannen. [NN] är ju mest känd som Järnrörsmannen och... Det här är ju ingen enstaka händelse utan i hans fall är det väl ett mönster va. Han ska gå på krogen, det är mitt i natten, och då är han ofta rejält... påspacklad och sen blir han inte insläppt och blir han insläppt så händer det saker därinne och så blir det bråk och han kallar folk för fula saker och så åker han ut va, det har hänt vid ett flertal tillfällen, och... (Programledare) – Han själv, han säger ju här att det här var i självförsvar, att den här personen gav sig på honom. (Kriminologiprofessor) – Ja... jojo... jovisst, jo, men just den här gången så är ju faktiskt då de objektiva omständigheterna och den bevisning som finns kanske inte alldeles enkelt till [NN]:s förmån. [...] Det som är illavarslande är att det här inte är någon enstaka händelse utan ett mönster. Hur kan det komma sig att [NN] som ju, han är ju inte större än en vanlig halvportion, att han är så pass kaxig? Ja, dels när han får sprit i sig naturligtvis. En person som har den läggningen borde inte dricka sprit. Och sedan att det faktum att han medför två livvakter från Säpo va, så något riktigt allvarligt kan egentligen inte hända ens om han muckar gräl med Stålmannen, om du förstår vad jag menar. [...] (Programledare) – Men du, om han skulle haft livvakterna mer nära inpå sig som väl han brukar ha ibland, då skulle ju de kunnat ha hindrat att han slog där? (Kriminologiprofessor) – Ja, jo, mycket av det där livvaksarbetet när det kommer till honom, det handlar inte primärt om att skydda honom från folk som ska ge sig på honom för såna finns det säkert också va, utan det handlar ju om att se till att inte han hamnar i olika typer av, av aggressiva sammanhang. Det där är inte gratis ska du veta. En sån där livvaktsskydd från Säpo och den tiden på dygnet, det är två livvakter och så har de en bil och lite annat som samband, ja, det kostar ungefär 3 000 kronor i timmen för skattebetalarna. Så varje gång som, som [NN] ska ut och roa sig på krogen så ska vi räkna med en nota på mellan tio och tjugo tusen kronor utanför själva konsumtionsbiten så att säga. (Programledare) – Men det finns ju ändå en hotbild emot honom... och... (Kriminologiprofessor) – Ja, det är klart att det finns... (Programledare) – Och har man livvaktsskydd så ska man ju kunna få leva som man brukar göra. (Kriminologiprofessor) – Jo... jodå, verkligen och så vidare va, men det är väl inget hinder mot att man sköter sig och att man så att säga inte bidrar till den där situationen som livvakterna då ska förebygga, för det tycks han ju göra gång på gång. (Programledare) – Men du tycker inte att livvakterna ska behöva springa... ute på nätterna på krogen? (Kriminologiprofessor) – Nej... Nej, men jag tror inte det är bra för honom. Jag är till och med så cynisk så jag... Släpp ut honom ensam, utan livvakter, då tror jag kommer att, att [NN] ha en betydligt lägre profil. Anledningen till att man inte gör det är att han, att han löper en anseelig risk att få... ja... ordentligt med spö faktiskt. (Programledare) – Jag tror inte att han riktigt delar din beskrivning här, han menar väl att han är utsatt... för trakasserier och...

Programledaren påpekade sedan att NN sitter i justitietskottet varpå professorn svarade följande.

(Kriminologiprofessor) – Ja, anta att de skulle hamna i regeringsställning, då är det här vår nästa justitieminister då va och... hehe, det får väl även Donald Trump att framstå som en utomordentligt mänsklig person va... nästan som en, något av en, ja, good-hearted philanthropist...

ANMÄLNINGARNA

Inslaget i Aktuellt

En anmälare anser att det var helt oacceptabelt att den politiska kommentatorn påstod att riksdagsledamoten hetsar mot muslimer och att ledamotens parti skulle stötta detta. Anmälaren frågar sig hur Sveriges Television (SVT), som ska vara neutral, kan påstå detta om en person som inte är dömd för hets mot folkgrupp.

Inslaget i Veckans brott

En anmälare anser att kriminologiprofessorn i inslaget gick till personangrepp på NN utan att denne gavs möjlighet att försvara sig och utan att programledaren ingrep. Anmälaren anser att professors uttalanden saknade belägg och stred mot kravet på saklighet. Anmälaren anser vidare att kriminologiprofessorns resonemang om att ledamotens livvaktsskydd kostar skattebetalarna pengar skuldbelade ledamoten för det faktum att denne är utsatt för hot och trakasserier på grund av sitt politiska uppdrag. Tillsammans med professors spekulation om att NN skulle bli Sveriges nästa justitieminister om Sverigedemokraterna kom i regeringsställning var detta enligt anmälaren ett klart politiskt ställningstagande mot NN.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslagen inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Inslaget i Aktuellt

Enligt SVT är NN:s kritik mot islam väl känd och dokumenterad. I samband med att Sverigedemokraterna arrangerade ett seminarium om islamiseringen sa NN till Sydsvenskan: "Islam är en dålig ideologi. Muslimer bär på odemokratiska värderingar". I ett inlägg på sin blogg från 2010 skrev NN bland annat: "Det är dags att Sverige tar problemen med islam på allvar. Ett stopp för invandringen från muslimska länder, förbudande av muslimska friskolor, stopp för nybyggnation av moskéer, hårdare kontroll och övervakning över redan existerande moskéer samt en informationskampanj om islam och dess brott mot mänskligheten, som bör införlivas i skolundervisningen, ser jag som ett minimum för att kunna bemöta både den våldsamma och lagliga islamiseringen." Efter en anmälan om hets mot folkgrupp avpublicerades detta och flera andra blogginlägg. NN har också en stark koppling till sajten Avpixlat som i sin värdegrund likställer islam med nazism: "Avpixlat tar avstånd från alla former av politisk extremism såsom nazism, kommunism och islam(ism)".

Mot bakgrund av ovanstående anser SVT att det fanns saklig grund för uttalandet att NN "balanserar på gränsen till den så kallade nolltoleransen när han hetsar mot muslimer på olika sociala medier". Kommentaren åsyftade inte en specifik händelse eller dom utan var en sammanfattning av NN:s agerande

under en längre tid. Ingenstans i inslaget sades att Sverigedemokraternas partiledning stöttar ett specifikt uttalande eller en specifik händelse kopplad till NN. Att ”han är viktig” och att ”partiledningen har låtit honom hållas” syftar på att NN har haft fortsatt förtroende trots tidigare kritik. Slutsatsen ”antagligen tycker de att det är en tillgång” var en analys utifrån detta.

Rollen som inrikespolitisk kommentator innebär att som expert kommentera politiska händelser och skeenden. Genom presentation och grafik framgick det tydligt för tittaren att det var just en kommentator som intervjuades i studion. Som expert finns också ett större utrymme att göra värderande uttalanden än för programledare.

Inslaget i Veckans brott

Då *Veckans brott* sänts i 14 säsonger anser SVT att programmets form är väl etablerad för publiken. Att den medverkande experten analyserar och kommenterar aktuella rättsfall och nyheter som relaterar till brottslighet är en välbekant del av programmet. Till den etablerade formen hör även expertens uttrycksfullhet och ibland personligt färgade språk. SVT vill här anföra att granskningsnämnden tidigare slagit fast att kriminologiprofessorns personligt präglade ställningstaganden inte i sig medför att SVT har åsidosatt kravet på opartiskhet. I den kommenterande och analyserande roll som kriminologiprofessorn har i *Veckans brott* ingår även att tala om offentliga personer utan att dessa är närvarande eller replikerar. Det kan till exempel nämnas att kriminologiprofessorn uttalat sig kritiskt om statsminister Stefan Löfven då denne yttrade sig i skuldfrågan kring mordet på Olof Palme.

Nyheten att en folkvald politiker med plats i riksdagens justitieutskott är föremål för en brottsutredning hade enligt SVT ett stort allmänt intresse. Den riksdagsledamot som omtalades har sedan tidigare haft en hög offentlig profil, med bland annat uppmärksammade uttalanden om muslimer och ett engagemang i sajten Avpixlat. Efter den så kallade järnrörsskandalen 2012 tvingades NN lämna uppdraget som Sverigedemokraternas rättspolitiska talesperson. SVT anser att det finns saklig grund för kriminologiprofessorns uttalanden. Att NN flera gånger blivit inblandad i bråk i samband med krogbesök har rapporterats om i svenska medier. Även den aktuella händelsen hade utförligt rapporterats om i SVT:s löpande nyhetsbevakning. De uppgifter som nämndes om riksdagsledamotens berusning har stöd i vittnesuppgifter i polisens förundersökningsprotokoll.

Kriminologiprofessorns analys av de kostnader som livvaktsskyddet medför byggde också den på sakuppgifter. Likaså var det en rimlig slutsats att NN skulle vara en tänkbar kandidat till posten som justitieminister om Sverigedemokraterna skulle hamna i regeringsställning.

SVT finner heller inget stöd för det anmälaren anför om att kriminologiprofessorn oemotsagd skulle fått gå till angrepp mot riksdagsledamoten. Programledaren ställde flera gånger frågor eller förtydligade för att det skulle framgå hur NN ställde sig till brottsmisstankarna. Det framgick tydligt att NN anser att han agerat i självförsvar och att hans livvaktsskydd är kopplat till en hotbild mot honom.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Denna skyldighet innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet. Med kommentarskyldigheten följer också ett visst utrymme för värderande omdömen.

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att riksdagsledamoten NN är en offentlig person och folkvald politiker. Nyheten att ledamoten misstänktes för misshandel var således av stort allmänt intresse.

Nämnden anser att den politiska kommentatorns uttalande i *Aktuellt* om hets förvisso var långtgående och värderande, men att det – mot bakgrund av programföretagets yttrande – inte gick utöver vad som kan accepteras inom ramen för SVT:s kommentarsskyldighet.

Vad gäller kriminologiprofessorn har granskningsnämnden i tidigare beslut konstaterat att han är återkommande expert i *Veckans brott* och har godtagit vida ramar för hans personligt präglade ställningstaganden. Det kan diskuteras om kriminologiprofessorns uttalanden om ledamoten innebar ett personangrepp och

därmed passerade gränsen för vad som kan accepteras inom ramen för kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av NN:s roll som förtroendevald politiker samt det faktum att programledaren gjorde kommentarer som enligt nämndens mening balanserade professorns uttalanden strider dock inslaget inte mot detta krav.

Nämnden kan mot bakgrund av ovanstående och av vad anmälarna anfört inte finna att inslagen strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Jan Holmberg, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Staffan Dopping och Dag Mattsson efter föredragning av Rasmus Johansson.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Rasmus Johansson

Originalhandling med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.